

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Суми, 23 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

не основними засобами забезпечення конкурентоспроможності банку, але банки змінюють вектор своєї діяльності у напрямку створення фінансових установ нового покоління, де відділення частіше відіграють роль шоу-румів та консультаційних осередків, продаж продуктів та обслуговування клієнтів відбувається на он-лайн майданчиках, при цьому особливого значення набувають якість послуг та швидкість їх отримання.

УДК 336:77

Мордань Євгенія Юрїївна,

к.е.н, ст. викладач,

Неофітна Анастасія Сергїївна,

студент,

Сумський державний університет, м. Суми

КРЕДИТНИЙ РИЗИК БАНКУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Основою банківського бізнесу є кредитна діяльність, яка виступає не лише джерелом основних прибутків банку, а й причиною значних втрат при виникненні непередбачуваних кредитних ризиків. Найпоширенішими причинами виникнення кредитного ризику є нестійкий фінансовий стан позичальника та недостатня кваліфікованість працівників, що приймають рішення про надання кредиту

Банки повинні управляти кредитним ризиком так, щоб максимізувати можливі прибутки та максимально знизити ризик, що виникає в процесі надання і погашення банківських кредитів. Тому, в умовах сучасного розвитку банківської системи, істотного значення набуває проблема

ефективного управління кредитними ризиками банку, яка забезпечує збереження фінансової стійкості та безпеки банку в цілому.

Згідно методичних вказівок Національного банку України (НБУ) з інспектування банків «Система кількісної оцінки ризиків» кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови.

Виникнення кредитного ризику спричиняє безліч різних причин, які можна класифікувати в дві загальні групи: фактори зовнішнього та внутрішнього характеру. В першому випадку, виникнення кредитного ризику, не пов'язане з можливістю реалізації даного ризику, так як не залежить від працівника кредитного підрозділу банку. Відповідно, фактори внутрішнього характеру, пов'язані з помилками персоналу банку при оцінці кредитоспроможності позичальника, при оформленні самої кредитної заявки та при порушенні правил кредитування визначених нормативними документами.

В процесі оцінки кредитного ризику розрізняють індивідуальний (ризик контрагента) та портфельний кредитний ризик (сукупна кредитна заборгованість).

Мета управління ризику – контрагента полягає в зниженні ймовірності невиконання ним зобов'язання за кредитною угодою та мінімізація втрат банку в разі не повернення кредиту. Метою управління портфельним кредитним ризиком є підтримка на певному рівні показників, що характеризують ризикованість та дохідність кредитного портфеля, тобто ефективність організації кредитних операцій.

Станом на 01.01.2017 року в Україні працювало 90 банків, які мають ліцензію НБУ для здійснення банківських операцій, 25 з них – банки з іноземним

капіталом. Проаналізуємо кредитний портфель даних банків станом на 01.01.2013-01.01.2017 рр. (табл.1).

Таблиця 1 – Кредитний портфель банків України станом з 01.01.2013 по 01.01.2017 рр., млн. грн. (складено автором за даними НБУ)

Назва показника	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017
Активи банків	1 127 192	1 278 095	1 316 852	1 220 335	1 258 643
Кредити надані	815 327	911 402	1 006 358	697 663	554 637
Частка наданих кредитів в активах, %	72,28	71,3	76,42	30	44,07
Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, %	8,9	7,7	13,3	22,1	25,2
Резерви за активними операціями банків	141 319	131 252	204 931	296 991	500 818
Частка резервів за активними операціями банків, %	17,5	14,4	20,36	33,34	39,79

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що в банківській системі України є надмірний обсяг проблемних активів у кредитному портфелі банків, що є наслідком банківської кризи. Основною причиною

значних відрахувань до резервів за активними операціями банку є непередбачені ризики за кредитами наданими в іноземній валюті, що спричинили зовнішні фактори.

За даними таблиці 1 варто зазначити, що протягом 2016 року активи банківської системи України зменшилися на 3,1% та станом на 01.01.2017 р. склали 1 258 643 млн. грн. Враховуючи девальвацію національної валюти обсяг простроченої заборгованості зріс на 4% станом на 01.01.2017 рр. Значне збільшення проблемної заборгованості станом на 01.01.2016 р. зумовлене економічною та політичною нестабільністю в країні. З початку 2016 року проблемна заборгованість зросла до 213,3 млрд.грн. Дане збільшення зумовило значні відрахування у резерви на покриття втрат за кредитними операціями (рис. 1). Серед причин, що призвели до погіршення ситуації, можна виокремити і такі, як низька платоспроможність вітчизняних позичальників, нерегульованість законодавства, зокрема щодо процедури банкрутства та процедури реєстрації обтяжень, високий кредитний ризик, що, в свою чергу, вимагає формування значних резервів.

Рисунок 1 – Динаміки частки резервів за активними операціями та частки недіючих кредитів банківської системи України з 01.01.2013 – 01.01.2017 рр., млн.грн. (складено за даними фінансової звітності НБУ)

Проаналізувавши дотримання економічних нормативи банківськими установами України, варто зазначити, що два з трьох нормативів знаходяться в межах встановленої норми і лише норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) при встановленому значенні не більше 25 %, станом на 01.01.2017 р. склав 36,72% [1]. Визначено, що розмір даного показника обумовлений неправомірними діями працівників та керівників банків.

Таким чином, проведений вище аналіз дозволяє зробити висновок, що показники рівня кредитного ризику банківського сектору України знаходяться в скрутному становищі. Підтвердженням цього є частка проблемних кредитів в структурі кредитного портфеля банку, погіршення якості та зниження загального обсягу кредитного-інвестиційного портфеля, неналежне виконання економічних нормативів. Все це є наслідком реалізації кредитного ризику і вказує на те, що банки в сучасних умовах зосереджені на

максимізацію прибутків ідучи на ризики. Тому для підвищення фінансової стабільності банкам необхідно мінімізувати кредитні ризики шляхом ефективного контролю за кредитними операціями та диверсифікацією активів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
2. Прийдун Л.М. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку : Монографія / О.В. Дзюблюк, Л.М. Прийдун. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2015. – 295 с.